

Національною ідеєю України, сенсом її існування є і буде ВОЛЯ. Для українців це не просто слова – це символи незламності, гідності, історичної пам'яті. Слово «воля» має глибоке слов'янське коріння. Воно походить від праслов'янського volja, що означає «свобода», «незалежність», «право діяти на власний розсуд». У староукраїнській мові це поняття було тісно пов'язане з протиставленням неволі, залежності, кріпацтва. У багатьох випадках «волею» називали поселення вільних людей, вільну землю – звідси й виникли численні топоніми в Україні, що несуть у собі слово «воля».

Воля, Велика Воля, Марія-Воля, Воля-Висоцька, Писарева Воля, Нова Воля... Ці населені пункти розкидані по різних регіонах – від Львівщини до Донеччини, і в кожному з них живе пам'ять про споконвічне прагнення свободи.

Велика Воля – село, що належить до Тростянецької сільської територіальної громади Стрийського району Львівської області. Перша писемна згадка – 1445 рік.

Окрасою села є Покровська церква, яку звів видатний галицький архітектор Василь Нагірний (1848-1921 рр.) у 1898 р., привертає увагу й розкішна кам'яна брама перед церквою.

Фото з сайту: <https://www.cerkva.online/item/2079-cerkva-pokrovi-presvyatoyi-bogorodici-s-velika-volya-lvivska-oblast>

За Покровською церквою починається цвинтар, який місцеві вважають музеєм під відкритим небом – талановиті роботи місцевих різблярів по каменю заслуговують на увагу й повагу.

Фото з сайту: <https://ukrainaincognita.com/mista/velyka-volia-starovynnyy-tsvyntar-ta-tserkva>

В селі росте старезний дуб – справжня природна та історична пам'ятка, адже у селі кажуть, що ховалися їхні предки від татар і втікали з села Верина через підземний перехід, який вів аж до Великої Волі, і, щоб не забути, де ж знаходиться вхід у печеру, посадили дерево.

Велика Воля // Івашків Я. М. Миколаївське Придністров'я / Я. М. Івашків, К. В. Івашків, Є. І. Кушнір. Львів : Растр-7, 2016. С. 247-249.

Велика Воля. Старовинний цвинтар та церква / Текст та фото Романа Маленкова. Україна Інкогніта. URL: <https://ukrainaincognita.com/mista/velyka-volia-starovynnyy-tsvyntar-ta-tserkva>

Село Велика Воля у Стрийському районі Львівської області, Україна. Expand your knowledge. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4qyj290UYoo>

Марія-Воля — село у Зимнівській сільській територіальній громаді Володимирського району Волинської області над річкою Луга-Свинорийкою за 16 км від міста Володимира.

Село Марія-Воля засноване у 1905 р. Історичне коріння Марії-Волі сягає глибокої давнини, пам'ять про яку бережуть лише перекази та легенди.

Краєвиди села Марія-Воля

Фото з сайту: <https://bug.org.ua/news/volodymyr/syr-vynogradnyky-ta-vulyky-meshkanka-mariyi-voli-zymnivskoyi-gromady-mriye-pryvabyty-turystiv-u-selo-903801/>

Ліс – візитівка села, найбільший лісовий масив в цій місцевості, а урочище Кошманка – улюблене місце відпочинку місцевих жителів. Із правого боку масиву темніє гай, відомий під назвою Замчище. За переказами, у древні часи тут був замок, залишки якого знайшов історик та краєзнавець Володимир Завірюха. В замку за часів монголо-татарської навали проживала прекрасна княгиня Марія, яка добровільно пішла в полон до хана, аби врятувати своїх людей. Звідси нібито і походить назва села, але у найстарішої жительки Марії-Волі Софії Процюк є своя версія: «Я гадаю, що княгиня Марія – це просто гарна легенда. Про замок я також чула, але чи був він насправді, не знаю. Пам'ятаю тільки, що на Замчищі були схрони вояків УПА. Щодо назви села, то старші люди казали таке. У 19 столітті жив тут пан, який мав двох доньок – Марію та Софію. Марія після смерті батька успадкувала село, а селян-кріпаків відпустила на волю. Ось чому село і назвали на її честь». Хоча існує й інша версія: у 1922 році пані Марія дешево розпродала свою землю, перед тим вирубавши ліс. То була її воля. Звідси й назва – Маріїна Воля.

Урочище Кошманка

Фото з сайту: <https://bug.org.ua/news/rozpovily-iak-vidrodylosia-unikal-ne-dzherelo-ta-urochyshche-koshmanka-u-volodymyr-volyns-komu-rayoni-422597/>

Серед інших пам'яток села, які варто згадати: на горі, порослій старим лісом, заховане кругле городище, що складається з кількох замкнених валів і ровів та великий курган під горою над річкою – недосліджене неолітове селище.

Царук Ярослав Васильович. Володимирщина у боротьбі за незалежність / Я. В. Царук. - Луцьк : Волинська обл. друкарня, 2012. - 1024 с. : табл., фот.

Маленька Марія-Воля відзначає своє 110-річчя. МІСТО Вечірне: газета для всіх. 22.05.2015. URL: <https://mistovechirne.in.ua/malenka-mariya-volya-vidznachaye-svoye-110-richchya>

Розповіли, як відродилося унікальне джерело та урочище Кошманка у Володимир-Волинському районі. БУГ. 29.04.2020. URL: <https://bug.org.ua/news/rozpovily-iak-vidrodylosia-unikal-ne-dzherelo-ta-urochyshche-koshmanka-u-volodymyr-volyns-komu-rayoni-422597/>

Як відродилося джерело та урочище Кошманка. СЛОВО ПРАВДИ : Володимирське видання. 08.05.2020. URL: <https://slovopravdy.com.ua/yak-vidrodylosya-dzherelo-ta-urochyshche-koshmanka/>

Сир, виноградники та вулики: мешканка Марії Волі Зимнівської громади мріє привабити туристів у село. БУГ. 16.09.2024. URL: <https://bug.org.ua/news/volodymyr/syr-vynogradnyky-ta-vulyky-meshkanka-mariyi-voli-zymnivskoyi-gromady-mriye-pryvabyty-turystiv-u-selo-903801/>

Писарева Воля – село в Оваднівській сільській громаді Володимирського району Волинської області на правому березі річки Золотухи за 22 км від міста Володимира.

Жителі села кажуть, що таку назву воно отримало після того, коли московський цар дав «вольну» одному своєму писареві, котрий оселився у селі та займався

гончарством. На його честь і назвали населений пункт. А залишки його глиняних робіт і досі віднаходять у тамтешніх полях під час земляних робіт.

Втім існує другий варіант походження назви села. Легенда розповідає, що колись на цій території проживало 4 брати, які випалювали смолу з дерева, серед братів – один писар, тобто грамотний, вмів читати і писати. Брати були вільні. Так виникла назва села, вільні – то Воля і писар – Писарева Воля.

До того, як село назвали Писаревою Волею, воно мало іншу назву – Ганусівка. Невеличка згадка про населений пункт Володимирського повіту Вербської волості з такою назвою є у краєзнавчому двотомному словнику Олександра Цинкаловського (1898-1983 рр.) «Стара Волинь і Волинське Полісся». Краєзнавець пише, що в кінці 19 ст. у селі було 20 будинків і 119 жителів. На жаль, сьогодні в селі проживає лише дві родини.

Краєвиди села Писарева Воля

Фото з сайту: <https://bug.org.ua/article/pysareva-volya-yak-zhyve-selo-lyshe-z-dvoma-rodynamy-242071/>

Царук Ярослав Васильович. Володимирщина у боротьбі за незалежність / Я. В. Царук. - Луцьк : Волинська обл. друкарня, 2012. - 1024 с. : табл., фот.

Писарева Воля: як живе село лише з двома родинами. БУГ. 09.07.2018. URL: <https://bug.org.ua/article/pysareva-volya-yak-zhyve-selo-lyshe-z-dvoma-rodynamy-242071/>

Шевчук Богдана. «Поселіть нам людей тут, щоб було до кого привітатися»: у селі на Волині живе дві сім'ї. Суспільне Луцьк. 04 серпня 2024. URL: <https://suspilne.media/lutsk/801941-poselit-nam-ludej-tut-sob-bulo-do-kogo-privitatisa-u-seli-na-volini-zive-dvi-simi/> (фото, відео)

Воля-Висоцька - село в Жовківській міській територіальній громаді Львівського району Львівської області за 4 км на північний захід від міста Жовква.

Назва села походить від слів «Воля» - новозаселене місце, де селяни звільнялись від податків на певний час, та приставки «Висоцька» - від прізвища польського власника села Анджея Висоцького, полковника Бузького. Анджей Висоцький в часи татарських набігів рятував своїх підданих, які після набігів залишалися без їжі та засобів для існування, даючи їм все необхідне. Перша згадка про село Воля-Висоцька належить до 1556 року, коли Анджей Висоцький, будучи бездітним, весь свій маєток, а саме: «Винники (поселення, території якого зараз належать місту Жовква), Сопошин, Мацошин, Глинськ, Волю, Мисьменицю подарував Станіславу Жолкевському, воєводі Белзькому та власнику села Туринка» в подяку за геройську оборону країни від татар.

У Волі-Висоцькій є одна з найстаріших дерев'яних церков Львівщини – храм святого архістратига Михаїла. Церкву побудована у 1598 році з модринового дерева, тризрубна, одноверха, вкрита пірамідальним чотирисхилим наметом і по периметру оточена піддашшям. На північний схід від храму розташована дерев'яна, двоярусна каркасна дзвіниця, вкрита наметовим дахом. Пропорції цієї споруди є високими, причому нижній ярус — удвічі вищий від верхнього. На стінах нижнього ярусу проглядається нескладний геометричний орнамент. Ця дзвіниця є трохи молодшою від храму і походить з XVIII століття.

Останнє Богослужіння відбулося 1949 року (за іншими даними — на свято Благовіщення 1948 року) і тоді ж греко-католицьких священників заарештували за відмову перейти у московське православ'я. 24 серпня 1963 року церкві було надано статус пам'ятки архітектури та планувалося облаштувати у ній музей. 1989 року церкву знов відкрили для вірян. Під час реставрації Царських воріт 1992 року на східній стіні нави виявили мальований іконостас, датований 1611 роком. Цей стінопис вважається одними із найдавніших у дерев'яних храмах України. Нині храм належить громаді УГКЦ села Воля-Висоцька.

Храм святого архістратига Михаїла та Двінниця

Фото з сайту: <https://zhovkva-rada.gov.ua/cnap/shljakhami-zhovkivshchini/volja-visocka.html>

Бандило Наталія Миколаївна. Львівщина. Харків : Фоліо, 2018. 219, [1] с. : іл.

Воля-Висоцька. Жовківська міська рада : офіційний сайт. URL: <https://zhovkva-rada.gov.ua/cnap/shljakhami-zhovkivshchini/volja-visocka.html>

Воля-Висоцька / Ткст та фото Роман Бречко. Україна Інкогніта. URL: <https://ukrainaincognita.com/lvivska-oblast/zhovkivskyi-raion/volya-vysotska/volya-vysotska>

Отже, коли ми пишемо слово «воля», ми проголошуємо слова з глибини душі. «Воля» означає стійкість. Кожна «Воля» на мапі – мовчазний пам'ятник волелюбному духу нашого народу.

Шановні читачі!

Пропонуємо Вам долучитися та написати нам у коментарях або на пошту (nibu.kyiv@ukr.net) скільки ж населених пунктів зі словом Воля є в Україні та поширити інформацію з їх історії.